

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het Voorstel voor een verordening van de Raad betreffende de oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Brandstofcellen en Waterstof

COM(2007) 571 final — 2007/0211 (CNS)

(2008/C 204/04)

De Raad heeft op 30 november 2007 besloten het Europees Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig artikel 95 van het EG-Verdrag te raadplegen over het

Voorstel voor een verordening van de Raad betreffende de oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Brandstofcellen en Waterstof

De gespecialiseerde afdeling Interne markt, productie en consumptie, die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 27 februari 2008 goedgekeurd. Rapporteur was de heer DANTIN.

Het Comité heeft tijdens zijn op 12 en 13 maart 2008 gehouden 443e zitting (vergadering van 12 maart) het volgende advies uitgebracht, dat met 117 stemmen vóór en geen stemmen tegen, bij 7 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1 Het EESC is het eens met het besluit om een Gemeenschappelijke Onderneming Brandstofcellen en Waterstof op te richten. Deze manier om de investeringen in O&O op te voeren biedt het bedrijfsleven een vertrouwenwekkend kader. Bovendien is het zo ook mogelijk om een eind te maken aan de fragmentatie van de EU-financiering en om de veel te versnipperde onderzoeksinspanningen te coördineren en aldus efficiënter te maken.

1.2 De sector is goed gekozen, omdat die in verband valt te brengen met de Lissabonstrategie, de Barcelonadoelstellingen

inzake de voor O&O uitgetrokken middelen, maar ook met andere EU-beleidsterreinen zoals milieu en duurzame ontwikkeling.

1.3 Met zijn bijval voor de ontwerpverordening wil het EESC allereerst onderstrepen hoe belangrijk de voorgestelde strategie voor de EU is wat investeringen en het coördineren van onderzoeksactiviteiten betreft. In dat opzicht komt de strategie de oprichting van een Europese onderzoeksruimte ten goede.

1.4 In het licht van alle verschillende partijen en financieringsbronnen, en gezien de grote sommen die de EU zelf fourneert, doet men er goed aan om meer duidelijkheid te scheppen

over gebruik en eigendom van de uiteindelijke producten van onderzoek. Hierbij gaat het met name om de intellectuele eigendom en octrooien. In zijn adviezen over de gemeenschappelijke ondernemingen IMI en Clear Sky wees het EESC ook al op de heersende onduidelijkheid. Bij dit gezamenlijke technologie-initiatief (JTI) ligt deze onduidelijkheid zo mogelijk nog gevoeliger, omdat elkaar beconcurrerende ondernemingen — met name automobielfabrikanten — belangstelling zullen hebben voor de onderzoeksresultaten.

1.5 Ten slotte dient het volgende te gebeuren:

- De procedures moeten eenvoudiger worden, vooral omdat vorige O&O-programma's gebukt gingen onder de administratieve rompslomp. Wat dat betreft is het jammer dat men niet serieus heeft geprobeerd om uit te zoeken waardoor de Europese technologieplatformen op mogelijke problemen zijn gestuit, zodat andere problemen voorkomen kunnen worden.
- Er moet een voorlichtingsprogramma komen met behulp waarvan publieke en private gelden kunnen worden gemobiliseerd.
- Er moeten cursussen komen om de vaardigheden van de werknemers op het peil te brengen van de banen die met dit JTI worden gecreëerd.

2. Inleiding

2.1 De Commissie wil met de voorgestelde verordening, die betrekking heeft op een van de zes JTI's, een van de eerste Europese publiek-private partnerschappen in het leven roepen, namelijk de Gemeenschappelijke Onderneming Brandstofcellen en Waterstof, in een sector die van strategisch belang is voor de diversificatie en beschikbaarheid van energie.

2.2 Via deze gemeenschappelijke onderneming moeten de industrie, de lidstaten en de Commissie in staat worden gesteld om hun middelen te bundelen en in de geselecteerde onderzoeksprogramma's te steken.

2.3 De traditionele aanpak was om op projecten ad hoc-basis met publiek geld te financieren. Bij JTI's gaat het echter om grootschalige onderzoeksprogramma's met gemeenschappelijke strategische doelstellingen. Deze nieuwe aanpak moet een kritische massa genereren voor onderzoek en innovaties in Europa, de wetenschappelijke gemeenschap in de voornaamste strategische sectoren een solide basis verschaffen, en de financiering van projecten uniformiseren zodat onderzoeksresultaten sneller geëxploiteerd kunnen worden. De JTI's hebben betrekking op bepalende sectoren waar de huidige instrumenten niet genoeg impact hebben en ook niet snel genoeg zijn om ervoor te zorgen dat Europa een goede internationale concurrentiepositie kan verwerven (en behouden). Dit zijn sectoren waar nationale, Europese en particuliere investeringen in onderzoek een grote meerwaarde kunnen krijgen, vooral als men het bedrijfsleven aanspoort om zijn O&O-uitgaven op te voeren.

2.4 Brandstofcellen zijn zeer stille, hoogefficiënte energieomzetters die substantiële cumulatieve reducties van broeikasgassen

en verontreinigende stoffen kunnen opleveren. Zij maken de energiemix flexibel aangezien zij op waterstof en andere brandstoffen zoals aardgas, ethanol en methanol kunnen werken. Op die manier leveren zij een wezenlijke bijdrage aan de bescherming van het milieu en de bestrijding van verontreiniging.

2.5 De Gemeenschappelijke Onderneming Brandstofcellen en Waterstof moet er vooral voor zorgen dat de voor de sector cruciale vaardigheden worden ontwikkeld, zodat Europa beter opgewassen is tegen de internationale concurrentie. De ontwerpverordening biedt het rechtskader dat nodig is om een dergelijke onderneming op te richten.

2.6 Bovendien draagt de gemeenschappelijke onderneming bij tot de uitvoering van het Actieplan inzake Milieutechnologieën (ETAP) als bedoeld in Mededeling COM(2004) 38, die dit technologieplatform aanwees als een prioritaire actie van ETAP.

3. Achtergrond en algemene opmerkingen

3.1 De energieschaarste en de voortdurende onzekerheid van de energievoorziening trekken een wissel op de levenskwaliteit van de bevolking en op het concurrentievermogen van het Europese bedrijfsleven. Een en ander zou ernstige consequenties kunnen hebben, met constante instabiliteit en stijgende energieprijzen.

3.2 In het licht hiervan houden op waterstof werkende brandstofcellen een grote belofte in. Niet alleen zorgen zij voor een bredere energiemix, zij veroorzaken ook geen verontreiniging; het enige dat er vrijkomt is stoom. Andere brandstofcellen, die werken op aardgas of andere fossiele brandstoffen, hebben een hoog rendement en staan zo ook borg voor minder vervuilende emissies.

3.3 De invoering van waterstof als flexibele energiedrager kan een positieve bijdrage tot de energiezekerheid betekenen en stabiliserend werken op de energieprijzen, aangezien waterstof uit elke primaire energiebron te produceren is en aldus kan zorgen voor diversiteit binnen de vervoersmix, die momenteel voor 98 % van olie afhangt

3.4 De mondiale jaaromzet van de brandstofcelindustrie in 2005 bedroeg ongeveer 300 miljoen euro, bij een marktaandeel van slechts 12 % voor Europa. De OTO&D-investeringen bedragen naar schatting ongeveer 700 miljoen euro per jaar, waarvan 78 % in Noord-Amerika en slechts 10 % in Europa wordt gedaan.

3.5 De sector brandstof- en waterstofcellen is in Europa dus nog erg zwak, ook al heeft de EU er al veel in geïnvesteerd; zo maakte de sector al deel uit van de onderzoeksportefeuille „Energie en vervoer” van het zevende kaderprogramma. In vergelijking met de rest van de wereld doet Europa veel te weinig aan onderzoek. Volgens een EU-studie (project HyLights van DG TREN) ligt de EU minstens 5 jaar achter op Japan en Amerika op het gebied van de demonstratie van brandstofcelvoertuigen.

3.6 Zonder een nieuwe, concrete impuls op O&O-gebied is het gevaar dat deze sector nog verder achterop raakt bij de internationale concurrentie, wat ernstige gevolgen zal hebben voor de industriële ontwikkeling en de werkgelegenheid in de sector.

3.7 Uit de analyse die de Commissie heeft gemaakt en de gesprekken die zij heeft gevoerd blijkt dat de grootste problemen worden veroorzaakt doordat het benodigde onderzoek zo complex is en er op EU-niveau geen overeenstemming is over een investeringsplan voor de lange termijn.

3.8 Gezien de enorme bedragen die nodig zijn voor innovaties, is het duidelijk dat geen enkele onderneming of instelling op eigen houtje succesvol onderzoek kan verrichten.

3.9 De momenteel beschikbare middelen schieten niet alleen tekort, maar worden ook niet goed gebruikt, zoals blijkt uit de lacunes in de programma's en/of de activiteiten die elkaar onnodig overlappen. Een grootschalig EU-programma kan er dan ook niet mee gefinancierd worden.

3.10 Bovendien is er in de Europese brandstofcellensector sprake van te weinig coördinatie tussen de verschillende landen en partijen (zoals universiteiten, nieuwe industriebedrijven en kleine en middelgrote *high tech*-ondernemingen), wat niet bevorderlijk is voor de uitwisseling van kennis en ervaringen, voor de technische vooruitgang die van essentieel belang is om de gebruikte materialen te verbeteren, en voor het terugdringen van de kosten om nieuwe klanten aan te kunnen trekken.

3.11 Het onderzoek op het gebied van brandstof- en waterstofcellen moet absoluut een Europese dimensie krijgen. Dit is de enige manier om de grote problemen in de sector aan te kunnen pakken.

3.12 Met behulp van een publiek-private gemeenschappelijk onderneming zouden de O&O-activiteiten in de sector, die er momenteel niet in slagen om de vereiste kritische massa te krijgen, de gewenste mate van efficiëntie moeten kunnen verwerven. Alleen zo kan de EU een eind maken aan de versnippering van de onderzoeksprogramma's over de verschillende lidstaten, die bij gebrek aan middelen voor de financiering van de noodzakelijke programma's niet in staat zijn om de vereiste kritische massa te verwerven.

4. Samenhang

4.1 Het kader voor de onderzoeksprogramma's is het zevende kaderprogramma. Zonder nieuwe investeringen in O&O is een concurrerende en dynamische economie onmogelijk.

4.2 De voorgestelde verordening lijkt te stroken met het EU-onderzoeksbeleid, met de Lissabonstrategie (concurrentievermogen) en met de Barcelanadoelstellingen (tot 2010 3 % van het BBP besteden aan onderzoek).

4.3 Het voorstel lijkt ook te stroken met de mededeling van de Commissie over het in januari 2007 gelanceerde initiatief

„Een energiebeleid voor Europa” en met het strategische Europese plan voor energietechnologie (SET-plan), waarover het EESC momenteel een advies opstelt ⁽¹⁾ en dat de koers van de energietechnologie in het volgende decennium moet helpen bepalen. Verder is het voorstel tevens in overeenstemming met andere EU-beleidsterreinen zoals milieu en duurzame ontwikkeling.

5. Het voorstel van de Commissie

5.1 In het voorstel voor een verordening van de Raad betreffende de oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Brandstofcellen en Waterstof verwijst de Commissie naar het zevende kaderprogramma zoals geregeld in Besluit 1982/2006/EG, dat voorziet in een bijdrage van de EU aan de oprichting van publiek-private Europese partnerschappen op lange termijn in de onderzoekssector.

5.2 Deze partnerschappen in de vorm van gezamenlijke technologie-initiatieven (JTI's) zijn opgericht als gevolg van de werkzaamheden van de voormalige Europese technologieplatforms (ETP's).

5.3 De Raad wees er in zijn Beschikking nr. 971/2006/EG betreffende het Specifiek Programma „Samenwerking” op dat er publiek-private partnerschappen moeten komen en noemde zes sectoren waar gezamenlijke technologie-initiatieven het Europese onderzoek een nieuwe impuls zouden kunnen geven:

- waterstof- en brandstofcellen;
- luchtvaart en luchtvervoer ⁽²⁾;
- innovatieve geneesmiddelen ⁽³⁾;
- ingebedde computersystemen ⁽⁴⁾;
- nano-elektronica ⁽⁵⁾;
- GMES (wereldwijde monitoring van milieu en veiligheid).

5.4 In het kader van deze algemene strategie stelt de Commissie voor om door middel van een gemeenschappelijke onderneming een gezamenlijk technologie-initiatief op het gebied van brandstof- en waterstofcellen in gang te zetten.

5.5 De Gemeenschappelijke Onderneming wordt beschouwd als een internationale organisatie met rechtspersoonlijkheid in de zin van artikel 22 van Richtlijn 2004/17/EG van het Europees Parlement en de Raad van 31 maart 2004 en artikel 15 van Richtlijn 2004/18/EG. De onderneming heeft haar zetel in Brussel en zal tot 31 december 2017 actief zijn, tenzij de Raad de verordening op dit punt besluit te wijzigen.

5.6 In artikel I.2 van de statuten van de gemeenschappelijke onderneming, die aan de ontwerpverordening zijn gehecht, zet de Commissie de belangrijkste doelstellingen van deze onderneming uiteen:

- Europa wereldwijd een vooraanstaande positie geven op het gebied van brandstofcel- en waterstoftechnologieën;

⁽¹⁾ TEN/332 — Een Europees strategisch plan voor energietechnologie; rapporteur: de heer Zboril

⁽²⁾ PB C 44, 16.2.2008, blz. 11 (INT/364)

⁽³⁾ PB C 44, 16.2.2008, blz. 1 (INT/363)

⁽⁴⁾ PB C 44, 16.2.2008, blz. 15 (INT/370)

⁽⁵⁾ PB C 44, 16.2.2008, blz. 19 (INT/369)

- mogelijk maken van de doorbraak op de markt van brandstofcel- en waterstoftechnologieën waardoor de commerciële marktwerking aansturing kan geven met het oog op substantiële publieke voordelen;
- tot stand brengen van de kritische massa aan onderzoekspanningen om vertrouwen te geven aan de industrie, publieke en private investeerders, besluitvormers en andere stakeholders teneinde een programma op lange termijn aan te vatten;
- als hefboom werken voor nieuwe industriële, nationale en regionale OTO&O-investeringen;
- bouwen aan de Europese Onderzoeksruimte;
- stimuleren van innovatie en het ontstaan van nieuwe waarden met inbegrip van het MKB;
- faciliteren van de interactie tussen industrie, universiteiten en onderzoekscentra over fundamenteel onderzoek;
- stimuleren van de deelname van de nieuwe lidstaten en kandidaat-lidstaten;
- uitvoeren van onderzoek ter ondersteuning van de ontwikkeling van nieuwe voorschriften en normen om artificiële barrières voor de handel in waterstofcellen aan te pakken;
- verstrekken van betrouwbare informatie aan het grote publiek over de veiligheid van waterstof en de voordelen van de nieuwe technologieën voor het milieu, de voorzieningszekerheid, energiekosten en werkgelegenheid.

6. Rechtsgrond

6.1 Het voorstel omvat een verordening van de Raad, met als bijlage de statuten van de gemeenschappelijke onderneming. De rechtsgrond is artikel 171 van het EG-Verdrag. De onderneming wordt een EU-orgaan, dat wordt geaudit overeenkomstig artikel 185 van Verordening (EG, Euratom) 1605/2002. Er moet daarom rekening worden gehouden met het feit dat dit initiatief qualitate qua een zaak van publiek-privaat partnerschap is waarbij het bedrijfsleven minstens evenveel bijdraagt als de publieke sector.

7. Samenstelling

7.1 De oprichtende leden van de Gemeenschappelijke Onderneming zijn:

- a) de Europese Gemeenschap, vertegenwoordigd door de Commissie, en
- b) de Europese Industriegroepering Gezamenlijk Technologie-initiatief Brandstofcellen en Waterstof.

7.2 Na de oprichting van de onderneming kan een onderzoeksgroepering, die non-profit onderzoeksorganisaties, universiteiten en onderzoekscentra vertegenwoordigt, er lid van worden mits een entiteit voor de vertegenwoordiging van de onderzoeksgemeenschap is opgericht.

8. Financiering

8.1 De in artikel 5 van de voorgestelde verordening uitvoerig belichte exploitatiekosten van de gezamenlijke onderneming worden in gelijke mate gedekt door de oprichtende leden.

8.2 De beleidskosten voor OTO&D worden gezamenlijk gefinancierd uit de financiële bijdrage van de Gemeenschap en uit bijdragen in natura van de private juridische entiteiten die aan de activiteiten deelnemen, welke bijdragen overeenstemmen met een bedrag dat minstens gelijk is aan de bijdragen van de Gemeenschap.

8.3 De maximale communautaire bijdrage in de exploitatie- en beleidskosten van de Gemeenschappelijke Onderneming bedraagt 470 miljoen euro. Gezien het belang van het onderzoek waarop dit JTI betrekking heeft, had dit bedrag volgens het EESC wel wat hoger mogen uitvallen. De exploitatiekosten bedragen naar schatting niet meer dan 20 miljoen euro. De bijdragen zijn afkomstig van het Specifiek Programma „Samenwerking” tot uitvoering van het Zevende Kaderprogramma van de Europese Gemeenschap voor activiteiten op het gebied van onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie, overeenkomstig de bepalingen van artikel 54, lid 2, onder b, van Verordening (EG, Euratom) 1605/2002.

8.4 Indien de Onderzoeksgroepering wordt opgericht, draagt deze voor 1/12 van de exploitatiekosten bij. In een dergelijk geval gaat de Commissiebijdrage dienovereenkomstig omlaag.

8.5 Tenzij na 2013 (wanneer het zevende kaderprogramma afloopt) financiering wordt verleend, blijven enkel projecten waarvoor uiterlijk 31 december 2013 een subsidieovereenkomst is ondertekend in de jaren 2014-2017 doorlopen.

9. Algemene opmerkingen

9.1 Het EESC stemt in met het besluit om een gemeenschappelijke onderneming Brandstofcellen en Waterstof op te richten en hecht zijn goedkeuring aan het bijbehorende voorstel voor een verordening COM(2007) 572 final. Voor de EU is de voorgestelde strategie met name van belang wat investeringen in en coördinatie van onderzoeksactiviteiten betreft. Het JTI in kwestie zal vooral in het vervoer de energiemix vergroten ⁽⁶⁾.

9.2 In adviezen over andere verordeningen die voortvloeien uit Beschikking nr. 971/2006/EG van de Raad over het specifieke programma „Samenwerking” heeft het EESC er al eerder op gewezen dat deze manier om de investeringen in O&O op te voeren het bedrijfsleven een vertrouwenwekkend kader biedt. Bovendien is het zo ook mogelijk om een eind te maken aan de fragmentatie van de EU-financiering en om de veel te versnipperde onderzoeksinspanningen te coördineren.

9.3 Van meet af aan heeft het EESC er in tal van adviezen op gewezen dat de EU zich in toenemende mate moet laten gelden op O&O-gebied. Aangezien het een onbegonnen zaak is om uit al deze adviezen te citeren, beperken wij ons tot de twee meest recente (over de gemeenschappelijke ondernemingen CLEAN SKY en ENIAC), die tijdens de zitting van 24 en 25 oktober 2007 met ruime meerderheid van stemmen zijn goedgekeurd.

9.4 **In het algemeen.** In zijn advies over het Groenboek „De Europese Onderzoeksruimte: Nieuwe perspectieven” ⁽⁷⁾ schrijft het EESC dat het achter het streven staat, om voor *technisch-wetenschappelijke onderzoeksinfrastructuren van wereldklasse te zorgen; dit vergt echter wel een betrouwbare langetermijnfinanciering. Een en ander heeft alleen zin en kan alleen effect sorteren als de instellingen en universitaire centra van de lidstaten hierbij worden betrokken én als het bedrijfsleven technische projecten van de grond helpt te krijgen*”.

⁽⁶⁾ TEN/297 — Energiemix in het vervoer; rapporteur: de heer IOZIA
⁽⁷⁾ PB C 44, 16.2.2008, blz. 1 (INT/358)

9.5 **In het bijzonder.** In zijn advies over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement — Voortgangsverslag inzake biobrandstoffen — Verslag over de vooruitgang die in de lidstaten van de Europese Unie met het gebruik van biobrandstoffen en andere hernieuwbare brandstoffen is geboekt”⁽⁸⁾ wijst het EESC er met klem op hoe belangrijk het is dat er voor het onderwerp van de onderhavige ontwerpverordening onderzoeksprogramma's worden ontwikkeld.

9.6 Zo onderstreept het EESC de noodzaak „dat bijzondere aandacht wordt besteed aan het onderzoek in de sector biobrandstoffen, met name die van de tweede generatie, zonder overigens andere mogelijkheden uit te sluiten, zoals de ontwikkeling van solaire waterstof of waterstof uit de behandeling van biomassa”.

9.7 Verder stelt het: „Ondanks de recente mogelijkheden om waterstof uit biomassa te produceren, mede met behulp van biotechnologie of hernieuwbare bronnen, wordt de mogelijke distributie en verkoop van auto's op waterstof beïnvloed door de hoge kosten van de daarvoor benodigde brandstofcellen. Om ervoor te zorgen dat waterstof een economisch aantrekkelijk alternatief wordt is het zaak de productiekosten omlaag te brengen (...) Het EESC is van mening dat het onderzoek naar biobrandstofceltechnologieën — waarbij biokatalysatoren worden gebruikt om chemische energie om te zetten in elektrische energie — dient te worden bevorderd.”

10. Specifieke opmerkingen

10.1 In het licht van alle verschillende partijen en financieringsbronnen, en gezien de grote sommen die de EU zelf fourneert, doet de Commissie er goed aan om meer duidelijkheid te scheppen over gebruik en eigendom van de uiteindelijke producten van onderzoek. Zo zou zij preciezer moeten aangeven hoe het zit met octrooien en met de intellectuele eigendom, waarvan in artikel 17 van de ontwerpverordening of artikel I.24 van statuten van de gemeenschappelijke onderneming slechts de beginselen worden uiteengezet. Anders zou dit wel eens een van de zwakke punten van het betrokken JTI kunnen worden. In zijn adviezen over de gemeenschappelijke ondernemingen IMI en Clear Sky wees het EESC ook al op de heersende onduidelijkheid. Bij dit gezamenlijke technologie-initiatief ligt deze onduidelijkheid zo mogelijk nog gevoeliger, omdat elkaar beconcurrerende ondernemingen — met name automobielfabrikanten — waarvan een groot aantal lid zal zijn van de gemeenschappelijke onderneming, belangstelling zullen hebben voor de onderzoeksresultaten. Gezien de ruime EU-financiering verdient het aanbeveling na te denken over

manieren om rendement uit deze investeringen te halen. In ieder geval zou hier in de voorgestelde verordening aandacht aan moeten worden besteed.

10.2 JTI's zijn opgericht als gevolg van de werkzaamheden van de voormalige Europese technologieplatforms (zie paragraaf 5.2). Deze platforms hebben echter slechts zelden hun taak — het onderzoek in Europa een impuls geven — kunnen volbrengen. JTI's zijn vooral opgericht omdat de technologieplatforms, die met name het concurrentievermogen van de industrie moesten helpen vergroten, niet goed functioneerden.

10.2.1 Wat dat betreft is het jammer dat de Commissie niet uitvoeriger ingaat op het werk dat deze platforms hebben verricht; er wordt geen balans opgemaakt van hun activiteiten en geen gewag gemaakt van de resultaten die ze hebben behaald, en ook naar bibliografische gegevens is het vergeefs zoeken. Als de Commissie serieus had geprobeerd om uit te zoeken waardoor de Europese technologieplatforms zo slecht functioneerden, had men die problemen bij de JTI's kunnen voorkomen.

10.3 Om de doelstellingen van de Gemeenschappelijke Onderneming Brandstofcellen en Waterstof te verwezenlijken en deze onderneming zo krachtig mogelijk te maken, moet er volgens het EESC het volgende gebeuren:

- De procedures moeten eenvoudiger worden, vooral omdat vorige O&O-programma's gebukt gingen onder de administratieve rompslomp. Bovendien moeten alle partijen betrokken worden bij de keuze van de doelstellingen en de analyse van de resultaten;
- Er moet een voorlichtingsprogramma komen inzake de mogelijkheden van het JTI, met name het vermogen van dit initiatief om in het licht van de nieuwe financieringsvormen de nodige financiële middelen te mobiliseren;
- Er moeten programma's komen om het personeel zo op te leiden dat het over de kennis beschikt die nodig is voor de in het kader van het JTI te verrichten O&O-activiteiten. Deze kennis is van groot strategisch belang voor de industriële toekomst van de EU. De hoge kwalificaties, die nodig zijn gezien het zwaar technische karakter van de te creëren O&O-banen, zullen ook een afremmende werking hebben op de *brain drain* van onderzoekers en zijn voor de EU van cruciaal belang om in deze strategische sectoren zowel in industrieel als milieu-opzicht de toon aan te geven.

Brussel, 12 maart 2008

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
D. DIMITRIADIS

⁽⁸⁾ PB C 44, 16.2.2008, blz. 34 (TEN/286)